

Sygn. akt V CK 642/04

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 października 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Grzelka

SSN Marian Kocon

w sprawie z powództwa Z. D. przeciwko B. B. - Komornikowi Sądowemu Rewiru I przy Sądzie Rejonowym w K. oraz Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w K. o zapłatę, po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 19 października 2005 r., kasacji strony pozwanej B. B. Komornika Sądowego Rewiru I przy Sądzie Rejonowym w K. od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 29 czerwca 2004 r., sygn. akt IV Ca (...),

oddala kasację.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 24 kwietnia 2002 r. Sąd Rejonowy w K. oddalił powództwo Z. D. przeciwko B. B. – Komornikowi Rewiru I Sądu Rejonowego w K. oraz Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w K. o zasądzenie na podstawie art. 769 k.p.c. odszkodowania w wysokości 24 340,39 zł z ustawowymi odsetkami, w tym kwoty 23 743 zł stanowiącej zsumowane odsetki ustawowe za opóźnienie (za okres od 1 lutego 1997 r. do 31 sierpnia 2000 r.) w przekazaniu powodowi przez Komornika wyegzekwowanego

świadczenia w wysokości 25 395,90 zł. Wyrokiem z dnia 19 września 2002 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację powoda od powyższego orzeczenia.

W wyniku kasacji powoda Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 21 listopada 2003 r. uchylił wyrok Sądu drugiej instancji w części dotyczącej powództwa o zasądzenie kwoty 23 743 zł z odsetkami i tym zakresie przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy wskazał, że wykładnia art. 769 k.p.c., dokonana w kontekście przesłanek odpowiedzialności za działanie organu władzy publicznej, określonych w art. 77 ust.1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483), prowadzi do wniosku, iż komornik ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 769 k.p.c. za szkody wyrządzone przez działanie niezgodne z prawem, niezależnie od tego, czy było ono zawinione czy nie. Stwierdził, że powód opierał swoje roszczenia odszkodowawcze na zarzucie, iż z powodu przewlekłości postępowania egzekucyjnego i nie przekazania mu przez komornika we właściwym czasie wyegzekwowanej kwoty 25 395,90 zł, nie mógł obracać należnymi mu pieniędzmi a także na zarzucie naruszenia przez komornika art. 22 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 133, poz. 882 ze zm. – zwanej dalej „u.k.s.e”), przy czym ta druga podstawa odpowiedzialności odszkodowawczej komornika nie została rozpoznana przez Sąd odwoławczy. Sąd Najwyższy wskazał też, że wprawdzie w sprawie ustalone zostało, iż komornik sporządził kolejno 3 plany podziału sumy uzyskanej z egzekucji i plany te zaskarżał powód, nie ustalono jednak zakresu zaskarżenia, co ma istotne znaczenie w świetle art. 1028 k.p.c. Nie daje on podstaw do przyjęcia, jak uczynił to Sąd Okręgowy, że wykonanie planu podziału jest możliwe dopiero po prawomocnym rozstrzygnięciu zarzutów. Sąd Najwyższy wskazując na regulację art. 1028 § 1 zd.1 k.p.c. stwierdził, że wniesienie zarzutów wstrzymuje wykonanie planu tylko w części, której zarzuty dotyczą, a w pozostałej części plan powinien być wykonany. Wskazał, że opóźnienia w przekazaniu wierzycielowi wyegzekwowanej należności nie może usprawiedliwiać brak akt egzekucyjnych spowodowany przekazaniem ich sądowi w celu rozpoznania wniesionych zarzutów i zażaleń. Są to wyłącznie kwestie techniczne, które nie powinny mieć wpływu na przebieg postępowania egzekucyjnego.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 29 czerwca 2004 r. zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji, w ten sposób, że zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 13 834 zł z ustawowymi odsetkami od

dnia 2 października 2000 r. a w pozostałej części oddalił apelację powoda i orzekł o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy ustalił między innymi, iż w toku toczącego się postępowania egzekucyjnego wszczętego na wniosek powoda i drugiego wierzyciela przeciwko dłużnikowi Z.R.G. „G.(...)” w K., pozwana komornik wyegzekwowała w dniu 26 listopada 1996r. kwotę 29 600 zł, a w dniu 23 grudnia 1996 r. sporządziła jej plan podziału pomiędzy dwóch wierzycieli. Zarzuty od planu wniósł zarówno powód jak i dłużnik. Postępowanie w tym przedmiocie toczyło się do dnia 19 grudnia 1997 r., kiedy ostatecznie Sąd Rejonowy uchylił zaskarżony plan podziału i w dniu 9 stycznia 1998 r. zwrócił akta komornikowi. W dniu 17 kwietnia 1997 r. pozwana wyegzekwowała kwotę 28 010,56 zł, a w dniu 10 marca 1998 r. sporządziła drugi plan podziału pomiędzy wierzycieli całej wyegzekwowanej kwoty 57 610,56 zł. Przeciwko temu planowi zarzuty wniósł tylko powód i odnosiły się one do wyliczonych kosztów postępowania. Powód zawarł w nich stanowisko, że poza przyznaną mu planem podziału kwotą 26 560,24 zł, należy mu się także kwota 6 255,37 zł z tytułu zwrotu zaliczki na koszty egzekucji. Jednocześnie zażądał wypłaty przyznanej mu w planie podziału kwoty 26 560,24 zł. Zarzuty powoda ostatecznie zostały uwzględnione postanowieniem Sądu Okręgowego w K., który uwzględniając zażalenie powoda na postanowienie Sądu pierwszej instancji oddalające zarzuty, uchylił plan podziału z dnia 10 marca 1998 r. i nakazał pozwanej ponowne jego sporządzenie. W dniu 31 stycznia 2000 r. pozwana sporządziła kolejny, trzeci plan podziału kwoty 57 610,56 zł, przeciwko któremu powód wniósł zarzuty rozpoznane przez Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 28 kwietnia 2000 r. zmieniającym zaskarżony plan jedynie przez wskazanie kwoty wierzytelności każdego z wierzycieli. W dniu 30 sierpnia 2000 r. pozwana otrzymała z Sądu zwrot akt egzekucyjnych i w tym samym dniu przekazała powodowi należną mu według planu kwotę 25 395,90 zł.

W oparciu o powyższe ustalenia oraz przepisy art. 1028 § 1 zd. drugie k.p.c. i art. 22 u.k.s.e Sąd Okręgowy stwierdził brak podstaw do przyjęcia, że komornik miał obowiązek wypłacenia powodowi kwot wynikających z pierwszego planu podziału, zważywszy na zakres zaskarżenia tego planu przez wierzyciela i dłużnika. Natomiast w ocenie Sądu Komornik naruszył wyżej wskazane przepisy wypłacając należną powodowi na podstawie drugiego planu podziału z dnia 10 marca 1998 r. kwotę dopiero w dniu 30 sierpnia 2000 r., mimo że ze względu na zakres zaskarżenia przez powoda tego planu, przyznana mu w nim kwota wierzytelności 26 560,24 zł nie była

przedmiotem zaskarżenia. Powinna być więc wypłacona przez komornika do dnia 31 marca 1998 r. skoro plan podziału w tym zakresie uprawomocnił się w dniu 24 marca 1998 r. a zgodnie z art. 22 u.k.s.e komornik miał obowiązek przekazania uprawnionemu wyegzekwowanych należności w terminie tygodniowym. Nie ma przy tym znaczenia, w ocenie Sądu to, że ostatecznie przyznana powodowi kwota była nieco niższa (25 395,90 zł), bowiem ewentualną nadpłatę powód obowiązany byłby zwrócić. Biorąc wszystko to pod uwagę Sąd Okręgowy uznał, że powodowi należy się odszkodowanie wyliczone jako suma ustawowych odsetek od należnej mu kwoty 25 395,90 zł za okres od dnia 1 kwietnia 1998 r. do dnia 30 sierpnia 2000 r., co stanowi zasądzoną kwotę 13 834 zł.

W kasacji od powyższego wyroku pozwana komornik zarzuciła naruszenie art. 1028 § 1 w zw. z art. 759 § 2 k.p.c. i art. 22 u.k.s.e. przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie w wyniku przyjęcia, że komornik ma obowiązek oceniać zakres zaskarżenia planu podziału oraz że pozwana błędnie oceniła zakres zaskarżenia przez powoda drugiego planu podziału i że zaskarżenie to nie obejmowało wskazanej w planie kwoty wierzytelności głównej wobec czego pozwana miała obowiązek wypłacenia jej powodowi. Zarzuciła również naruszenie art. 328 k.p.c. przez sporządzenie niepełnego uzasadnienia, które zawiera błędy merytoryczne i prawne, przez co jest częściowo niezrozumiałe.

Rozpoznając kasację, zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy- kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy- prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98) na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu obowiązującym przed nowelizacją dokonaną tą ustawą – Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Bezasadny jest zarzut naruszenia art. 328 k.p.c. zarówno z uwagi na nie wskazanie kwestionowanego przepisu tego artykułu jak i nie określenie formy jego naruszenia przez Sąd Okręgowy, przede wszystkim jednak ze względu na nie przedstawienie, których elementów uzasadnienia wymaganych przez art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 378 § 1 i art. 391 k.p.c. nie zawiera uzasadnienie zaskarżonego wyroku. Zarzucane „błędy merytoryczne i prawne” uzasadnienia, które zresztą nie zostały wskazane, mogą być przedmiotem zaskarżenia jedynie w ramach zarzutów naruszenia określonych przepisów prawa materialnego lub przepisów postępowania, dotyczących rozpoznawanego sporu a nie przez zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c., który wymaga wykazania, że kwestionowane uzasadnienie nie zawiera wszystkich elementów określonych w tym przepisie oraz wskazania wpływu zarzuczanych

wadliwości na wynik sprawy (porównaj między innymi orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 1997r., II CKN 312/97, nie publ.).

Nie są także zasadne zarzuty naruszenia pozostałych określonych w kasacji przepisów.

Podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanych wynikającej z art. 769 k.p.c., może stanowić naruszenie art. 1028 § 1 zd. drugie k.p.c. i w wyniku tego nie wypłacenie przez komornika uprawnionemu w terminie określonym w art. 22 u.k.s.e. wyegzekwowanych kwot przyznanych wierzycielowi w planie podziału i nie objętych wniesionymi zarzutami.

Zgodnie z art. 1028 § 1 zd. drugie k.p.c. wniesienie zarzutów od planu podziału wstrzymuje wykonanie planu tylko w tej części, której zarzuty dotyczą, zaś w pozostałej części organ egzekucyjny obowiązany jest wykonać plan podziału, co wynika wprost z art. 1028 § 1 zd. pierwsze. Jeżeli organem tym jest komornik, ma on obowiązek, wynikający z art. 22 u.k.s.e, wypłacić uprawnionemu wyegzekwowane kwoty w terminie tygodniowym, co oznacza obowiązek wypłaty uprawnionemu przyznanych mu w planie podziału kwot, jeśli w tej części plan nie został zaskarżony. Jednoznaczne nałożenie na organ egzekucyjny obowiązku realizacji planu podziału w zakresie, w jakim nie objęto go zarzutami wskazuje, że organ egzekucyjny jest obowiązany badać i oceniać zakres zaskarżenia planu wniesionymi zarzutami. Jeżeli organem tym jest komornik, na nim spoczywa obowiązek zbadania i oceny jakiej części planu dotyczą wniesione zarzuty, bowiem to on ma obowiązek wypłaty uprawnionemu w terminie tygodniowym przyznanych mu w planie podziału kwot, których nie obejmują zarzuty. Oczywiście w sytuacji, gdy zakres zaskarżenia jest taki, że uwzględnienie zarzutów będzie miało wpływ na określone pozycje planu podziału, w tych pozycjach plan nie może być wykonany, co niekiedy może dotyczyć całego planu, jeżeli uwzględnienie zaskarżonych pozycji może wpłynąć na wszystkie pozycje planu.

Taka sytuacja nie wystąpiła jednak w rozpoznawanej sprawie, w której powód zaskarżając drugi plan podziału z dnia 10 marca 1998 r. wyraźnie określił, że zaskarża go jedynie w zakresie nie przyznania mu dodatkowo, poza przyznaną kwotą 26 560,24 zł, także kwoty uiszczonej zaliczki w wysokości 6 255,37 zł, i jednocześnie zażądał wypłaty 26 560,24 zł. Nie mogło być zatem wątpliwości, że powód nie objął zarzutami przyznanej mu w planie podziału kwoty 26 560,24 zł, jak również, że zakres zaskarżenia nie miał wpływu na pozostałe, nie zaskarżone pozycje planu.

Sąd jest związany zakresem zaskarżenia planu i rozpoznając zarzuty nie może go zmienić na niekorzyść skarżącego. Nie może tego uczynić także Sąd w ramach nadzoru wykonywanego na podstawie art. 759 § 2 k.p.c., bowiem określony w tym przepisie nadzór i możliwość wydawania przez Sąd komornikowi stosownych zarządzeń, nie dotyczy czynności komornika, które się uprawomocniły. Sąd w ramach nadzoru z art. 759 § 2 k.p.c. nie może zatem zmienić tej części planu podziału, która uprawomocniła się z powodu jej nie zaskarżenia.

Z tych wszystkich względów trafnie Sąd Okręgowy uznał, że pozwany komornik miał obowiązek wypłacenia powodowi do dnia 31 marca 1998 r. kwoty wierzytelności głównej przyznanej mu planem podziału z dnia 10 marca 1998 r. W zakresie tej kwoty plan uprawomocnił się w dniu 24 marca 1998 r. i zgodnie z art. 22 u.k.s.e w ciągu siedmiu dni od tej daty powodowi powinna zostać wypłacona wyegzekwowana należność określona prawomocnym planem podziału. Nie ma znaczenia drobna korekta kwoty wierzytelności głównej dokonana przez Sąd po rozpoznaniu zarzutów od trzeciego planu podziału, która jak słusznie przyjął Sąd Okręgowy, mogła zostać uwzględniona przy wypłacaniu powodowi reszty należności po uprawomocnieniu się pozostałej części planu.

Kasacyjne zarzuty naruszenia art. 1028 § 1 k.p.c. i art. 759 § 2 k.p.c. oraz art. 22 u.k.s.e są zatem nieuzasadnione w zakresie w jakim kwestionują prawo komornika do ustalenia prawomocnej części planu podziału i obowiązku wypłaty należności nie objętej zaskarżeniem. Bez znaczenia natomiast są zarzuty naruszenia tych przepisów o ile stanowią próbę usprawiedliwienia oceny pozwanej co do zakresu zaskarżenia planu podziału przez powoda i braku podstaw do wypłacenia mu jakiegokolwiek kwoty. Jak wskazał Sąd Najwyższy w powołanym wyżej orzeczeniu kasatoryjnym z dnia 21 listopada 2003 r., pozwana ponosiła odpowiedzialność na podstawie art. 769 k.p.c. za samo działanie obiektywnie niezgodne z prawem, niezależnie od winy. Przepis art. 769 k.p.c. utracił moc z dniem 27 stycznia 2004 r. Obecnie odpowiedzialność komornika oparta jest na przepisie art. 23 ust. 1 u.k.s.e, który w brzmieniu obowiązującym od dnia 13 listopada 2004 r. stanowi, że komornik zobowiązany jest do naprawienia szkody wyrządzonej przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu czynności. Natomiast odpowiedzialność Skarbu Państwa solidarna z komornikiem wynika z art. 417 k.c. Żaden z powyższych przepisów nie przewiduje winy, jako przesłanki tej odpowiedzialności a zatem również na gruncie obecnie obowiązujących przepisów stanowiących podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej komornika,

jego wina nie ma znaczenia. Czyni to bezprzedmiotowymi zarzuty pozwanej odnoszące się do niemożności określenia zakresu zaskarżenia przez powoda planu podziału z dnia 10 marca 1998 r., do przyczyn nie wypłacenia mu kwoty 26 560,24 zł oraz usprawiedliwienia tego faktu treścią uzasadnień orzeczeń sądów wydanych w następstwie rozpoznania zarzutów powoda. Okoliczności te nie mają wpływu na ocenę niezgodności z prawem zachowania pozwanej. Mogłyby mieć wpływ jedynie na ocenę jej winy, która jest bez znaczenia dla jej odpowiedzialności odszkodowawczej.

Podobnie bez znaczenia jest okoliczność, że z powodu zaskarżania planów podziału, akta egzekucyjne przez długi okres czasu były załączone do akt sądowych. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 listopada 2003 r. są to wyłącznie kwestie techniczne, które nie powinny mieć wpływu na czynności egzekucyjne, a w szczególności na wypłatę uprawnionemu należnych mu kwot.

Z tych wszystkich przyczyn Sąd Najwyższy oddalił kasację jako nieuzasadnioną (art. 393¹² k.p.c.).